

Voer van Psychologen

Ook al ben ik geen psycholoog, ik sta achter de volgende stelling:

Als je meent dat je partner een fout maakte, en hem dat zegt, verdubbelt dat de kans op een fout in het volgende spel.

Maar... omdat ik toch wel graag wil weten hoe psychologen denken over deze stelling, vroeg ik twee psychologen naar hun mening. Ik geef ze graag het woord.
Rob Stravers

Dick Ottevangers :

Ik ben niet zo goed thuis in dit meer sociaal psychologische gebied, er zal vast wel onderzoek gedaan zijn.

Als gewoon mens, maar misschien verraadt de gedachtegang toch een psycholoog, zou ik denken dat je met het kiezen voor kritiek de positie kiest van 'de betere van ons tweeën'. Als er sprake is van twee gelijken ben je in eerste instantie verbaasd en vraagt je partner naar zijn afwegingen of gedachtegang. Dat kan al heel verhelderend zijn en vangt veel af. Als je het dan niet met de gedachtegang eens bent kun je op voet van gelijkheid wat uitwisselen. Een uitzondering is als partner zich niet aan een onderling overeengekomen conventie houdt en ook dan heeft de toon grote invloed op het effect van de muziek. Vaak realiseerde partner zich later ook al dat hij iets niet goed gedaan had (ikzelf tenminste wel) en slechte onthoudbaarheid kan aanleiding zijn om een conventie niet meer te spelen!!

Het betekent dat kritiek, de keuze voor het zijn van de betere, bijna altijd ook ergernis oproept en dat leidt de aandacht af of stimuleert onzekerheid. Ik ben het met je eens dat daarmee de kans op verdere fouten toeneemt maar het zal per persoon verschillen of het een toename van 10 of van 90% is.

Tjitske Wijngaard :

Tja, er is heel wat onderzocht voor zover ik kan zien en vaak in de sfeer van ouder-kind, leraar-leerling of manager-werknemer situaties. Dus dan heb je

automatisch al die ongelijkheid waarover Dick spreekt. In het algemeen is in dit soort onderzoek de conclusie dat kritiek waarbij wordt geïmpliceerd of gesteld dat de 'misser' het gevolg is van onvoldoende (intellectueel) vermogen leidt tot hulpeloosheid, verlaagde ambities en minder goede prestaties. Maar kritiek die zich richt op de wijze waarop de misser tot stand is gekomen leidt juist tot een gevoel van beheersing van de eigen keuzes en uiteindelijk tot verbeterde prestaties.

Als je dat door zou trekken naar het bridgen zou je zeggen: kritiek die suggereert dat de ander dom is, moet je vermijden, maar kritiek in de sfeer van 'je had eerst de heer kunnen spelen om ervoor te zorgen dat....' zou dan tot verbeterde prestaties moeten leiden.

Maar zo simpel is het natuurlijk niet en dat heeft waarschijnlijk vooral te maken met het feit dat binnen een op zich gelijkwaardige verhouding ineens een van beiden een bovenpositie gaat innemen. Wij mensen zijn er heel slecht in om op een gelijkwaardige manier iets aan de orde te stellen. Luister maar eens in een willekeurige bridgezaal en je hoort bijvoorbeeld regelmatig vragen die op geen enkele wijze vragen zijn: Waarom kwam je niet terug met ruiten? Waarom speelde je de heer op dat moment? Als jullie nu zouden tegenwerpen dat dit wel degelijk echte vragen kunnen zijn die binnen een gelijkwaardige relatie aan de orde kunnen zijn, ben ik het helemaal met je eens, maar de toon is bijna altijd een van beschuldiging. En bijna per definitie gaat de beschuldigde dan in de verdediging in plaats van dat hij (of zij- ik gebruik 'hij' generiek) serieus nadenkt over het probleem. Daarmee gaat de beschuldigde dan in feite mee met de gedachte dat de ander het voor het zeggen heeft. Hij kan immers ook 'opzij stappen' door iets te zeggen in de trant van 'wil je het echt weten of vind je dat ik het fout gedaan heb?' of 'dat vertel ik je later nog wel eens' of ...

Ik heb ook nog wat gekeken naar soorten onderzoek. Zo is er bijvoorbeeld onderzoek dat kijkt naar een trek 'sensitivity to criticism'. Hier kom je dan op het punt waarover Dick het heeft als hij stelt dat de ene persoon meer fouten zal maken na kritiek dan de andere.

Verder is er o.a. ook nog onderzoek dat niet alleen kijkt naar het effect van kritiek maar ook naar het effect van lof en ook dat laatste is niet alleen maar gunstig. Ook wel logisch natuurlijk want als er bijvoorbeeld alleen lof van A naar B gaat en niet van B naar A heb je alweer meteen die ongelijkheid. Ook moet die lof terecht zijn om effectief te zijn en passen bij het niveau. Tja, misschien moet ik mijn partner maar nooit meer vertellen 'mooi gespeeld, partner!' 😊